

1 INGEN FATTIGDOM

SNABBFAKTA OM MÅL 1

Fattigdom betyder mer än att inte ha pengar. Det handlar också om att inte ha frihet, inte kunna påverka*, inte vara frisk, inte ha utbildning eller att inte känna sig trygg. I dag är 1,3 miljarder människor fattiga och hälften av dem är under 18 år.

Flera tusen människor dör varje dag för att de inte har mat, för att de inte kan få vård när de är sjuka, för att det är krig och våld och för att de inte har rent vatten. Sedan år 2000 har den extrema fattigdomen* minskat till hälften, men fortfarande är cirka 700 människor extremt fattiga idag. Mål 1 handlar om att man ska ta bort all fattigdom. Alla människor ska få ha ett bra och tryggt liv.

Svåra ord:

- Att påverka: att ha möjlighet att vara med och bestämma.
- Extrem fattigdom: att leva på mindre än 1,9 USD/dag (cirka 19 kronor).

2

**INGEN
HUNGER**

SNABBFAKTA OM MÅL 2

Många människor i världen dör för att de inte har mat att äta. I dag får ungefär 850 miljoner människor i världen för lite mat. Utan mat blir människor sjuka och kan inte arbeta. Därför blir utvecklingen* i landet dålig.

I naturen finns många resurser*. Men alla människor har inte tillgång till resurserna. Det gör att miljoner människor är hungriga. Att ha mat är en mänsklig rättighet*. Varje land måste ge sina medborgare rätt till mat. Hållbart jordbruk, ny teknik och rättvis fördelning* av maten skulle göra att ingen behöver vara hungrig.

Svåra ord

- Utveckling: om något blir bättre är det positiv utveckling, om något går sämre är det negativ utveckling.
- Resurs: en tillgång som vatten, mineraler, människor, mark.
- Mänskliga rättigheter: alla människor i världen har rätt till god hälsa, utbildning, frihet, val och så vidare. De mänskliga rättigheterna finns i FN:s konvention om mänskliga rättigheter.
- Rättvis fördelning: att man delar lika på det som finns.

3 GOD HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE

SNABBFAKTA OM MÅL 3

Att vara frisk är viktigt för en människa för att hon ska kunna leva och hjälpa till så att samhället utvecklas. För att må bra behöver människor pengar, natur och andra människor att leva tillsammans med. Detta gäller människor i alla åldrar.

Människans hälsa är bättre i dag. Sedan 1990 har barnadödligheten* minskat till hälften. Samhället måste hjälpa till, så att människor inte blir sjuka. Om människor blir sjuka har de rätt till bra vård.

Svåra ord

- Hälsa och välbefinnande: att vara frisk och må bra.
- Barnadödlighet: när barn dör före femårsåldern.

4 GOD UTBILDNING

SNABBFAKTA OM MÅL 4

Alla människor har rätt till god utbildning. Men det finns 774 miljoner människor i världen som inte kan skriva och läsa och 70 procent av dem är kvinnor.

En god utbildning för alla är viktig för att må bra och ha god hälsa. Utbildning är också viktig för jämställdheten* mellan män och kvinnor. Utbildning är viktig för alla åldrar och under hela livet. Utbildning är viktig både för individen och för samhället.

Svåra ord

- Jämställdhet: när kvinnor och män har samma möjligheter att påverka sina egna liv och samhället.

5

JÄMSTÄLLDHET

SNABBFAKTA OM MÅL 5

Jämställdhet betyder att män och kvinnor har lika mycket makt och resurser (till exempel pengar och mark). Jämställdhet mellan kvinnor och män är viktig för samarbete, fred och hållbar utveckling.

Allt våld och all diskriminering* mot flickor och kvinnor är dåligt både för individen och för samhället. Det är en mänsklig rättighet att vara trygg och ha möjlighet att bestämma över sig själv och sin kropp.

Svåra ord

- Diskriminering: när någon behandlas sämre än andra. Man kan bli sämre behandlat på grund av kön, ålder, etnicitet, religion och annat.

6

**RENT VATTEN OCH
SANITET FÖR ALLA**

SNABBFAKTA OM MÅL 6

Vatten är grunden för allt liv på jorden och för människans hälsa och hållbar utveckling. Vatten är ett måste för att producera* mat och energi. Att inte ha vatten kan leda till konflikt både inom och mellan olika länder.

En av tre personer i världen har inte möjlighet till bra hygien*. Det skapar ohälsa både för människan och miljön, speciellt för fattiga människor. Ofta är det kvinnor och flickor som ansvarar för att familjen ska ha vatten. Det kan leda till att kvinnor och flickor inte har möjlighet att tjäna pengar eller att gå i skolan.

Att ha rent vatten och möjligheter till bra hygien är viktigt för människans hälsa och utveckling.

Svåra ord

- Sanitet: att bland annat ha dusch och toalett.
- Att producera: att tillverka en sak eller en tjänst.
- Hygien: att vilja och kunna hålla sig ren.

7 HÅLLBAR ENERGI FÖR ALLA

SNABBFAKTA OM MÅL 7

Hållbar, säker och förnybar* energi* och rena bränslen* är grunden för att möta problem som finns i världen idag, till exempel fattigdom och klimatförändringar*. Många människor i världen har inte elektricitet. Behovet av energi växer i hela världen och det kommer att öka med 37% till år 2040.

Många växthusgaser* som släpps ut, kommer från vårt sätt att använda fossil energi *. De förnybara energikällorna* blir billigare, säkrare och effektivare. Vi kan ändra hur vi producerar och använder energi. På det sättet får vi en säkrare tillgång till elektricitet för alla utan att vi skadar planeten.

Svåra ord

- Förnybar: något som kan användas igen.
- Energi: till exempel elenergi eller bränsle.
- Bränslen: till exempel bensin, diesel eller gas.
- Klimatförändringar: väder handlar om några dagar och klimat är väder över lång tid. Klimatet förändras exempelvis genom att temperaturen på jorden blir varmare.
- Växthusgas: till exempel koldioxid från flyg och bilar eller metan från kor och risodlingar.
- Fossil energi: till exempel olja, kol eller gas.
- Energikälla: därifrån energin kommer. Till exempel en oljekälla eller en gaskälla.

8

**ANSTÄNDIGA
ARBETSVILLKOR
OCH EKONOMISK
TILLVÄXT**

SNABBFAKTA OM MÅL 8

Mer än 50% av alla som jobbar i världen har farliga jobb. De har ofta dålig lön och en liten möjlighet till utbildning och försäkring*. Fram till 2040 behövs 800 miljoner nya jobb som är hållbara för både människa och miljö.

En hållbar ekonomisk utveckling kräver nya idéer och företagande*, men vi behöver också mänskliga och rättvisa arbetsvillkor* för att en hållbar utveckling ska bli möjlig. Arbetarnas rättigheter måste skyddas. Man måste stoppa barnarbete och att arbetarna utnyttjas*. Det är positivt för hela planeten.

Svåra ord

- Anständiga arbetsvillkor: bra och säkra jobb.
- Tillväxt: en ökning av något till exempel ekonomin.
- Försäkring: till exempel sjukförsäkring eller olycksfallsförsäkring.
- Arbetsvillkor: kan till exempel handla om hur många timmar du får arbeta, när och hur ofta du ska ha rast, om får du en rättvis lön och så vidare. Arbetsvillkoren kan vara bra eller dåliga.
- Att utnyttja: att använda på ett dåligt sätt.
- Företagande: att starta ett företag och att vara idérik.

9 HÅLLBAR INDUSTRI, INNOVATIONER OCH INFRASTRUKTUR

SNABBFAKTA OM MÅL 9

I samhällen som har en positiv utveckling, är en stabil* infrastruktur* mycket viktig. Vi måste ha mer hållbar industri och infrastruktur för att lättare ta hand om framtidens problem.

Nya idéer och teknologisk utveckling är grunden för hållbara sociala, ekonomiska och ekologiska lösningar. På detta sätt skapas nya marknader och nya jobb som bidrar till en effektiv och jämlik* användning av resurser. Det är viktigt med hållbar industri, forskning och teknik för en hållbar utveckling.

Svåra ord

- Innovation: att upptäcka något nytt, en ny idé.
- Stabil: stadig. Motsatsen till instabil eller labil.
- Infrastruktur: system av transport för saker och personer, energi och information.
- Jämlik: alla människor ska vara lika mycket värda. Motsatsen till ojämlig.

10 MINSKAD OJÄMLIKHET

SNABBFAKTA OM MÅL 10

Grunden för ett hållbart samhälle är rättvis fördelning av resurser och möjlighet till ekonomisk, social och politisk påverkan i samhället. Globala målen kan beskrivas med orden "ALLA SKA MED". Mål 10 handlar just om det.

I ett jämlikt samhälle har alla lika rättigheter och möjligheter. Det spelar till exempel ingen roll vilket kön*, vilken etnicitet* eller religion man har eller hur gammal man är. Ekonomisk utveckling har på senare tid varit positiv för många länder och fattigdomen har minskat. Men ändå har skillnaderna både inom och mellan länder ökat. Jämlikhet minskar risken för konflikter och ökar människors möjlighet att påverka utvecklingen av samhället.

Svåra ord

- Kön: kvinna eller man.
- Etnicitet: en grupp som har en gemensam kultur.

11 HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN

SNABBFAKTA OM MÅL 11

Över hälften av jordens befolkning* bor i städer. Det kommer att stiga* till 70 procent år 2050. Städer som växer skapar nya möjligheter för ekonomisk utveckling, men bidrar till att skillnader mellan människor ökar. Det kan också ha negativ påverkan på miljön*. Många flyttar in till städerna. Det gör att vi måste tänka mer på miljön och att det ska vara ekonomiskt och socialt hållbart i städerna.

Hållbar utveckling av städer betyder att man bygger och planerar bostäder, allmänna platser*, transporter, återvinning* och hantering av kemikalier* på ett hållbart sätt. För att göra städerna säkra och hållbara måste man planera så att ingen lämnas utanför.

Svåra ord

- Befolkning: människor som bor i ett land.
- Att stiga: att öka.
- Miljö: det som vi har omkring oss, till exempel innemiljö, naturen, arbetsmiljö.
- Allmänna platser: till exempel torg, parker och idrottsplatser.
- Återvinning: något som vi använder igen, till exempel att återvinna tidningar, plast och metall.
- Hantering av kemikalier: att använda farliga ämnen på ett säkert sätt.

**12 HÅLLBAR
KONSUMTION OCH
PRODUKTION**

SNABBFAKTA OM MÅL 12

Vår planet har många naturresurser, men vi människor använder dem inte på bästa sätt och konsumerar* mer än planeten ger oss. Vet du till exempel att vi slänger en tredjedel av maten vi producerar*? Vi måste tänka på hur vi producerar och konsumerar varor* och resurser om det ska bli hållbart både för människorna och planeten.

Hållbar konsumtion är bra både för miljön, människorna och ekonomin, men det finns fler sociala och ekonomiska fördelar* med både den hållbara produktionen och konsumtionen. Vi måste ändra vårt sätt att konsumera och producera varor så att det blir hållbart. Det är ett måste för att inte påverka klimat, miljö och människors hälsa på ett negativt sätt.

Svåra ord

- Att konsumera: att använda mat, kläder och resor till exempel.
- Att producera: att tillverka.
- Varor: saker.
- Fördelar: något som är bra och positivt. Motsats = nackdelar.

13 BEKÄMPA KLIMAT- FÖRÄNDRINGARNA

SNABBFAKTA OM MÅL 13

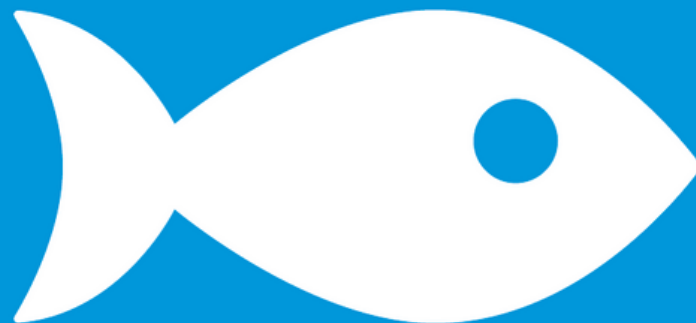
Klimatet förändras och det är ett riktigt hot mot hela mänskligheten. Utsläppen* av växthusgaser i miljön ökar. Risker för att temperaturen på jorden ökar mer än två grader är stora. Det kan bli mycket farligt för alla våra system i naturen, vattnet i havet, produktionen av mat, tillgången till vatten, hälsan och säkerheten för människor. Det kan också leda till fler naturkatastrofer*.

Redan nu ser vi hur farliga dessa förändringar är och därför måste vi göra något. Genom utbildning, nya idéer och nya lagar kan vi göra viktiga förändringar för klimatet och för att skydda planeten. Förändringarna ger också stora möjligheter att göra vår infrastruktur modernare. Det kommer att skapa nya jobb och det är bra för en positiv utveckling i hela världen.

Svåra ord

- Utsläpp: att släppa ut något i miljön till exempel från bilar, båtar och flyg.
- Naturkatastrof: till exempel översvämningar.

14 HAV OCH MARINA RESURSER

SNABBFAKTA OM MÅL 14

Världens hav, temperatur, kemi, strömmar och liv är väldigt viktiga för många av jordens system. De ger oss människor möjlighet att leva på jorden. 70 procent av vår planet är hav. Tre miljarder människor är beroende av allt som haven kan ge dem för att överleva. Hur vi tar hand om våra hav är mycket viktigt för mänskligheten och för att balansera* människans negativa påverkan på klimatet.

Några av de problem som finns i haven är att vi fiskar för mycket, att vattnet blir surare*, och att vi släpper ut gifter. Visste du till exempel att vi slänger åtta miljoner ton plast i havet varje år? Om vi fortsätter så, kommer det att finnas mer plast än fisk i haven år 2050.

Vi måste skydda våra hav och använda havets resurser på ett hållbart sätt. Vi har alltid behövt haven. Nu behöver haven oss.

Svåra ord

- Marina resurser: resurser som finns i havet.
- Att balansera: att göra lagom, varken för mycket eller för lite.
- Sura vatten: vatten som förändrats till det sämre så att djur och växter har svårt att överleva.

15

EKOSYSTEM OCH
BIOLOGISK MÅNGFALD

SNABBFAKTA OM MÅL 15

Hållbara ekosystem* och biologiskt mångfald* är grunden för vårt liv på jorden. Vi har en mycket svår och viktig uppgift för vår framtid. Vi ska kunna ge människor mat, energi, vatten, mineraler* och andra naturresurser utan att skada den biologiska mångfalden och ekosystemen.

Ekosystem på land är skogar, våtmark och berg. I de systemen finns miljoner av olika livsformer*. Ekosystemen renar också luft och vatten. Att förstöra mark och hugga ner skog skapar problem och gör att växthusgaser ökar. Det är farligt för både klimatet och djuren. Visste du att vilda ryggradsdjur har minskat med 60 procent på 44 år?

Vi är alla en del av jordens ekosystem. Alla spelar en viktig roll för att ha kvar miljöer där människor, djur och växter kan fortsätta leva.

Svåra ord

- Ekosystem: olika system i naturen som hänger ihop till exempel djur och växter, eller människor och djur och så vidare.
- Biologisk mångfald: att det finns många olika sorters djur och växter.
- Mineraler: viktiga ämnen som järn, koppar och guld. Vi människor behöver också mineraler för att våra kroppar ska fungera, till exempel magnesium, järn och zink.
- Livsformer: olika typer av liv på jorden.

16 FREDLIGA OCH INKLU- DERANDE SAMHÄLLEN

SNABBFAKTA OM MÅL 16

Samhällen* där vi kan leva i fred och utan våld är både ett mål och verktyg* för hållbar utveckling. Inkluderande institutioner* som är rättvisa och tar ansvar är grunden för att kunna styra ett samhälle utan konflikter, korruption* och våld. Alla människor ska vara lika inför lagen och ha samma tillgång till rättvisa. Alla ska ha möjlighet att kunna påverka och kräva ansvar av dem som fattar besluten.

I ett samhälle med konflikt och våld är det svårt att skapa en positiv utveckling. Människor, ekonomi, miljö och det sociala i en konflikt – alla berörs på ett negativt sätt. I länder med krig och långa konflikter är det svårast att minska fattigdomen. Ett starkt rättssystem* och mänskliga rättigheter är grunden till fredliga, inkluderande och hållbara samhällen.

Svåra ord

- Inkluderande samhällen: samhällen där ingen lämnas utanför.
- Verktyg: fysiska verktyg som hammare eller såg eller muntliga verktyg som språk.
- Institution: till exempel en skola eller olika myndigheter.
- Korruption: att till exempel muta polisen eller politiker.
- Rättssystem: polis, domstolar och institutioner.

17 GENOMFÖRANDE OCH PARTNERSKAP

SNABBFAKTA OM MÅL 17

Världen hänger ihop mer än någonsin tidigare. De globala målen kan bli verklighet bara genom globala samarbeten. Att nå de globala målen kräver global solidaritet* och att alla får del av ekonomiska resurser för att inget land eller någon grupp ska lämnas utanför. Men det behövs också internationella investeringar och samordning för att trygga ett nytänkande kring teknisk utveckling, rättvis handel*, säker kontroll och hjälp vid katastrofer.

Att utbyta kunskap, specialkunskap, teknik och ekonomiska resurser med varandra är alla viktiga delar för att nå de globala målen. Det är speciellt viktigt för att kunna hjälpa de fattigaste och mest sårbara länderna med deras behov. Mål 17 ger många olika verktyg för att de globala målen ska kunna bli verklighet.

Svåra ord

- Solidaritet: vilja att hjälpa andra.
- Rättvis handel: att köpa och sälja varor och tjänster på bra villkor.